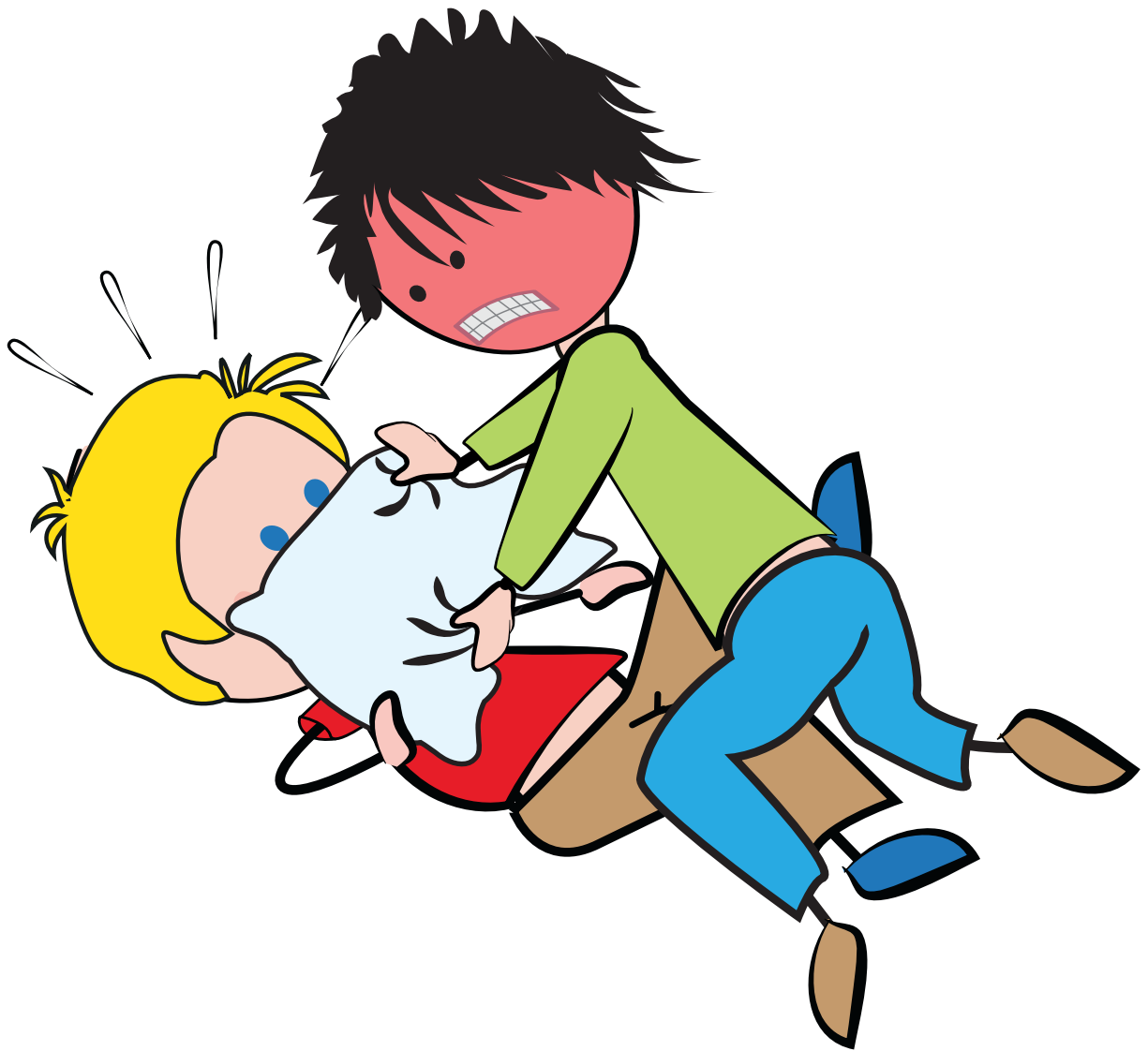

Dries is woest

Inleiding

“We zijn handelingsverlegen” zegt de leerkracht. De Intern Begeleider knikt bevestigend en voegt eraan toe “Dries is niet leerbaar.” Wat ze bedoelen met ‘handelingsverlegen’ is ‘wij schieten tekort in onze vaardigheden als mens om contact te maken met Dries’. En met ‘niet leerbaar’ bedoelen ze dat Dries (5 jaar) niet gehoorzaam is, want ‘leren’ doet hij wel. Alleen niet op school en op hun manier. Het komt helaas steeds meer voor dat scholen in ‘hokjes’ denken. Wie niet oplet, niet gehoorzaamt, uit balorigheid andere kinderen treitert wordt beschouwd als een stoorzender.

Kinderen communiceren met hun gedrag wat ze niet kunnen vertellen. De beste ‘oplossing’ voor het begrijpen van Dries’ gedrag is ...met hem in gesprek gaan, nieuwsgierig zijn naar zijn motieven, luisteren naar zijn ‘verhaal’. Helaas is dat niet de gewoonte in heel veel scholen. Liever zetten ze in op gedragsregels, die het kind moet volgen en anders ...

Zo is het ook met Dries, die zich geen raad weet op school en verklaren Dries’ gedrag als ‘zonder enige aanleiding’ doet hij dit. Wat ze bedoelen is ‘wij zien de aanleiding niet’ . En hun oplossing is: verwijderen van school. Alsof Dries dan herboren (lees: gehoorzaam aan het systeem) terugkomt.

Dries

Dries komt behoedzaam met zijn moeder de spelkamer binnen. We hebben meteen een goed contact. Dries is 5 jaar en zit op zijn tweede school. Hij vindt het niet fijn op school. En dat is te zien aan het gedrag dat hij daar laat zien.

De school meldt de ouders in een mail (na een schoolgesprek): *Dries fietst en rent onverantwoord hard, knijpt, schopt en slaat zonder reden en de juf kan hem niet uit het oog verliezen of er gebeurt iets ongeoorloofds.*

Dries heeft deze middag grensoverschrijdend gedrag laten zien. Dit kunnen wij niet accepteren. Hij heeft vanmiddag zonder enige aanleiding een medeleerling met een potlood in haar nek geprikt. Mocht er weer grensoverschrijdend gedrag plaats vinden, moet Dries direct van school worden opgehaald. Gisteravond ontvingen wij een derde mail waarin een andere ouder van de groep van Dries een nieuw incident beschreef waar Dries bij betrokken was. Om escalatie te voorkomen wil de leerkracht dat Dries vandaag en vrijdagmorgen niet op school komt. De situatie is op dit moment dermate ernstig en lijkt zo explosief dat ik, Intern Begeleider, de veiligheid van alle leerlingen van de groep niet kan garanderen. Het is urgent en belangrijk dat wij als directie met jullie beiden spoedig in gesprek gaan om de huidige situatie en het vervolg samen bespreken.

Dries komt op mij juist over als een intelligente lieve jongen, die nieuwsgierig is en graag contact maakt. Hij krijgt echter op zijn huidige school niet wat hij nodig heeft: extra aandacht en lesstof die past bij zijn intelligentie. Tegelijkertijd mist hij de ervaring dat de leerkrachten hem begrijpen en kunnen navoelen wat er in hem omgaat. Doordat hij beide zaken mist in het contact op school (warmte, begrip en juiste lesstof) raakt hij gefrustreerd.

De leerkrachten weten hem niet daarin te begeleiden, dus ze bellen mij voor tips. In totaal ben ik ander-halfuur (2 telefonische consulten) met hen in gesprek en noteren zij de tips. Uit de ervaringen die Dries mij later vertelt, blijkt niet dat zij die tips weten om te zetten naar de juiste benadering voor hem. Daardoor escaleert het gedrag van Dries. Hij wordt steeds wanhopiger en vertoont extreem grensoverschrijdend gedrag. De school begrijpt niet dat straffen, negeren of belonen niet het antwoord is op gedrag dat de reactie is op de interactie tussen kind en leerkracht. Hun eigen handelen nader bekijken en veranderen is voor deze leerkrachten niet mogelijk. Ik weet niet of het te maken heeft met hun gebrek aan veranderbereidheid of verandervermogen. Het wordt steeds moeilijker voor Dries om zich aan te passen aan de school, waar hij zich niet gelukkig voelt. Deze school is duidelijk niet geschikt voor Dries. In de sessies zie ik dat Dries steeds meer symptomen van lusteloosheid, vermoeidheid, hulpeloosheid en regressiegedrag (bedplassen) vertoont, dat kan duiden op gebrek aan hoop voor de toekomst. Dries vertoont steeds meer extreem gedrag, omdat 'het toch niks meer uitmaakt'. Er zijn verschillende incidenten geweest, waardoor de school Dries uiteindelijk wil schorsen.

Dries is inmiddels geknapt. Hij is 'op', kan niet meer verder, ziet de wereld als 'zwart' en het is op dit moment niet gezond om Dries naar deze school te laten gaan. Dat betekent wel dat hij zijn vriendjes zal missen. Dat vindt Dries natuurlijk jammer. Het is voor zijn ouders een moeilijke beslissing om opnieuw op zoek te gaan naar een fijne school voor Dries. Inmiddels hebben de ouders Dries laten testen. Uit deze test blijkt dat hij zeer intelligent is.

Uit het verslag van de psychologe die de IQ-test afneemt:

Eenzijds wordt door zijn opmerkzaamheid en perfectionisme/faalangst al duidelijk dat hij hoogbegaafd is, anderzijds worden de scores op de intelligentietest hierdoor ook gedrukt en kunnen we zonder enige twijfel zeggen dat Dries over een zeer hoge intelligentie beschikt. Het is een gevoelig jongetje dat (emotioneel) al veel heeft meegemaakt. Dries kan zijn grenzen zeer goed aangeven, al is dat voor zijn omgeving niet altijd makkelijk, zowel door de manier waarop hij dat doet als door de omstandigheden waarin gehoorzaamheid gewenst is.

De Intern Begeleider meldt de ouders via de mail:

In het gesprek heb ik nogmaals aangegeven dat het gedrag van Dries ontoelaatbaar is. Wij vinden dat Dries meer hulp nodig heeft dan wij op dit moment kunnen bieden. Gezien de ernst van de situatie gaan wij ervan uit dat voor donderdag contact opneemt met het Centrum voor Jeugd en Gezin, zodat wij gezamenlijk in gesprek kunnen om een plan te maken dat Dries de hulp gaat bieden die hij nodig heeft.

Tot zover lijkt deze school zich te willen inzetten voor Dries, maar ze vervolgen hun mail met een dreigement:

Als er donderdag geen contact is opgenomen met het CJG, zien wij ons als school genoodzaakt een melding te doen. Wij gaan Dries ook aanmelden bij het Steunpunt. Deze aanmelding heeft geen gevolgen en er wordt ook geen dossier van gemaakt.

Dat laatste klinkt geruststellend, maar dat is schijn. Wanneer de moeder van Dries de Intern Begeleider belt, vertelt zij dat Dries naar hun idee een 'kindermishandelaar' is en zij het AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling) willen bellen. Later ontkent de Intern Begeleider dat dit gezegd is. Wel blijft ze bij het feit dat Dries een gevaar is voor zichzelf waarbij dat te hard fietsen en te hard rennen voorbeelden zijn. Hij zou kunnen struikelen en vallen...Dat het een kind van 4 bijna 5 is, doet daar niets aan af. Daar hielden ze al rekening mee, vertellen ze.

Hij wordt beschouwd als gevaar voor anderen omdat hij in botsing zou kunnen komen en altijd fysiek reageert. Dries lijkt zeer geschikt voor de Leonardoschool in de buurt, maar hij mist net 1 puntje. Zijn IQ-score is 129. En dat moet voor deze Leonardoschool 130 zijn.

Bovendien heeft deze Leonardoschool geen kleutergroep.

In het vervolg-oudergesprek op de praktijk vertelt de moeder van Dries: "Met Dries gaat het momenteel niet goed. Hij begrijpt maar niet waarom hij zijn klas niet in mag. Hij begrijpt er überhaupt niet veel meer van; is het ene moment heel kortaf en ontoegankelijk en het andere moment heel aanhankelijk. Hij plast ook al 2 dagen weer in zijn bed." Op mijn advies informeren de ouders de huisarts: Dries zit ziek thuis, emotioneel in de war door een voorval op school met andere kinderen. Andere ouders blijken geklaagd te hebben over Dries en zijn gedrag. Dat is de reden dat Dries geschorst is.

De Intern Begeleider van de school blijft inmiddels bij haar eigen overtuiging, ondanks het heldere rapport van de gespecialiseerde psychologe: "Hij is wel slim, maar er is ook nog iets anders." Ik leg haar en de leerkrachten nogmaals uit: "Vanuit mijn 25-jarige expertise als Integratieve Kindertherapeut geef ik adviezen, die niet moeilijk op te volgen zijn: ik kom zelf uit het basisonderwijs en weet wat werkt en haalbaar is in een groep van 30 kinderen. Een orthopedagoog of psycholoog kan hier geen hulp bieden, omdat het hier geen gedragsprobleem betreft, maar een emotioneel probleem ontstaan in de interactie met de leerkrachten. Daar kunnen jullie actief verandering in brengen."

Gezien de starre positie van de school om de interactie met de leerkracht buiten beschouwing te laten, besluiten de ouders opnieuw een andere school te zoeken. Ze gaan op zoek naar een school waar ruimte is voor persoonlijke groei, interactie met anderen en de klas uit een kleine groep bestaat. Ze vinden de Democratische school bij hen in de buurt. De school bestaat uit één lokaal met hoeken en een tafel in het midden. Na het intakegesprek, waarin de ouders (samen met de psycholoog) alle ervaringen op tafel leggen, mag Dries komen. Net als op de vorige school heeft Dries er de eerste twee maanden zin in en voelt zich er goed. En dan begint het weer: Dries houdt zich niet aan de regels. Deze school neemt direct drastische maatregelen: Dries wordt voor onbepaalde tijd geschorst. Meteen wordt er een gesprek gepland met de moeder van Dries, de psychologe en mijzelf. Bij binnenkomst zie ik een vijfjarige op de bank hangen. De meeste andere kinderen (pubers) zitten achter hun laptop. Eén volwassene zit bij hen aan tafel achter haar eigen laptop. Er is geen aandacht voor de vijfjarige op de bank. “Ze moeten uit zichzelf komen met een vraag,” vertelt de schoolleider later. Het wordt een wonderlijk gesprek. De naam van de school ‘Democratisch’ blijkt de lading totaal niet te dekken. Ik verwacht dat zij gezamenlijk met de kinderen tot regels (wetten) komen en ook de zwakken en opvallende kinderen beschermen. De school lijkt meer een dictatuur, waarbij de meerderheid de ongewenste elementen verwijderd.

Uit het gesprek blijken hun aannames, waar vanuit ze werken:

- Alleen het zichtbare gedrag wordt beschouwd als feit
- De reden (motivatie) voor gedrag is niet van belang
- Dries liet klei op de grond vallen en weigerde het op te rapen en op te bergen; Dries mag niet meer in de klei-hoek komen
- De regels worden niet verteld; kinderen komen erachter doordat ze tegen regels ‘aanlopen’. De kinderen spreken elkaar aan op de regels.
- Twee keer per dag is er een juridisch comité waarin kinderen worden aangesproken op hun gedrag; hun motivatie voor gedrag is geen onderwerp van gesprek.
- De groep van Dries bestaat uit 16 kinderen. Eén ander jongetje van 5. Een paar kinderen van 10 jaar en de rest bestaat uit pubers.
- Dries heeft ernstig grensoverschrijdend gedrag vertoond naar de andere 5-jarige, dus hij is geschorst; de achterliggende gedachte of gevoelens van Dries zijn niet van belang

Ik ben verbijsterd over het gebrek aan kennis over kinderen, hun ontwikkeling en de wetenschap over gedrag. Gedrag is de uitingsvorm van gevoelens. Wanneer een kind zich gelukkig voelt, doet het sociaal en gezellig. Het feit dat zij geen rekening willen houden met de geschiedenis van Dries en zich nergens verantwoordelijk voelen voor hem, vind ik schrijnend. Ik besluit zoveel mogelijk vragen te stellen, om op die manier zoveel mogelijk te leren over hun systeem en hun houding ten opzichte van Dries. Hieronder de meest opvallende opmerkingen van de twee schoolleiders:

De school: Dries is geschorst ‘om na te denken’.

Mijn vraag: Waarover moet hij nadenken?

De school: Of hij hier wel wil zijn.

Mijn vraag: Waarom zou hij hier willen zijn? Waar kan hij naar verlangen?

De schoolleiders kijken me zwijgend aan.

Mijn vraag: Houden jullie van hem?

De school: We houden van alle kinderen.

Mijn vraag: Houden jullie van Dries? Weten jullie waar hij mee speelt?

De school: Met van alles.

Mijn vraag: Als Dries terug zou willen komen...wat moet hij daarvoor doen?

De school: Dan moet hij dat motiveren in het juridisch comité.

Mijn vraag: Verwacht je dat een vijfjarige voor een groep van 15 kinderen, waarvan de meerderheid puber is, kan uitleggen wat er in hem omgaat en hen kan overtuigen dat hij terug wil en waarom?

De schoolleiders kijken me zwijgend aan.

Op dat moment kon de psychologe zich niet meer inhouden: "Je gelooft toch niet dat die kinderen objectief naar hem zullen luisteren?!" De sfeer is inmiddels kil geworden.

Mijn vraag: Wat zijn de gevolgen van het overtreden van de regels?

De school: Dan heeft dat kind de gemeenschap benadeeld en moet het 'iets' terugdoen.

Dries is niet respectvol met de klei omgegaan. En hij heeft het andere kind in gevaar gebracht.

Mijn vraag: Wat moest Dries doen?

De school: Buiten vegen.

Mijn vraag: Dus als hij de wet (regels) overtreedt, krijgt hij een taakstraf (vegen)? En wie bepaalt dat?

De school: De kinderen en wij in het juridisch comité.

Mijn vraag: Klopt het dat Dries een 'muur' lijkt op te trekken, als je hem aanspreekt?

De school: Ja, dat klopt. Hij is dan niet bereikbaar.

Mijn opmerking: Ik kan jullie hele simpele tips geven waardoor Dries wel bereikbaar wordt, maar ... dat druist dan wel in tegen jullie principes. Ik geef jullie dan inzicht in de binnenwereld. Willen jullie dat?

De schoolleiders kijken me zwijgend aan.

Mijn vraag: Stel dat jullie alleen anders leren communiceren. Staan jullie daar open voor?

De school: Dat wel.

Vervolgens leg ik uit wat ze kunnen doen voor Dries. Ik herhaal het een aantal keren.

De school: Wil je dat op de mail zetten?

Mijn reactie: Nee! Jullie kunnen wel naar mij mailen wat jullie ervan hebben begrepen en dan vul ik aan.

Ik hoop dat de schoolleiders zich geprikkeld voelen om na te denken over wat de moeder, de psychologe en ik verteld hebben. Dat is de reden dat ik hen uitdaag om mij te mailen met hun vragen en samenvatting. Helaas komt er geen mail.

Na dit gesprek zijn de ouders, de psychologe en ik geschokt door het gebrek aan liefde voor Dries. De opzet van deze school doet mij denken aan het boek *Lord of The Flies* van William Golding. Het verhaal waarin kinderen op een eiland terecht komen en een eigen maatschappij ontwikkelen, waarbij één kind buiten de groep wordt geplaatst. Deze school doet mij daaraan denken. En niet alleen plaatsen ze Dries buiten de groep, maar de uitspraken van de vorige school worden klakkeloos door deze school overgenomen. Maar de Democratische school gaat nog verder. Ze bellen de moeder van Dries met de mededeling dat ze denken dat Dries een 'antisociale persoonlijkheidsstoornis' heeft! Hoe ze daarbij komen kunnen ze niet uitleggen. En zo gaat de gelegaliseerde kindermishandeling van dit slimme en gevoelige jongetje gewoon door. Een mail van deze school naar mij over andere vormen van communicatie krijg ik niet. De zoektocht naar een fijne leerkracht op een respectvolle school voor Dries gaat door.

Uiteindelijk vindt de moeder van Dries een school, waarbij de leerkracht van groep 2 open staat om Dries vooral warmte en liefde te geven. Daar bloeit hij op. En nu maar hopen dat de leerkracht van groep 3 ook geïnteresseerd is in de persoon Dries.